

“З Д – ГЛАСЪТ НА БЪЛГАРСКИТЕ МЛАДИ ХОРА ЗА ЕВРОПА”: *предложения и мнения*

*Обобщение на регионалните дебати,
проведени в рамките на проекта*

План Д на Европейската комисия за демокрация, диалог и дебат
С финансовата подкрепа на Европейската комисия
чрез Представителството ѝ в Република България

Тази публикация е изготвена с финансовата помощ на Европейския съюз. Изложените в нея възгледи са на Европейския институт и по никакъв начин не отразяват официалната позиция на Европейската комисия.

ВЪВЕДЕНИЕ

План Д на Европейската комисия за Демокрация, Диалог и Дебат

На срещата на Европейския съвет на 18 юни 2005 г., държавните и правителствени ръководители приеха декларация „Ратификацията на Договора за Европейска конституция“. Тази декларация призова за „период на размисъл“ след отрицателните вотове във Франция и Холандия на референдумите за Европейската конституция. За пореден път на дневен ред бе повдигнат въпросът за демократичния дефицит на ЕС, за това как гласът на гражданите не се чува достатъчно ясно в Брюксел.

В отговор на декларацията и за да подпомогне активното включване на гражданското общество в процеса на вземане на решения, Европейската комисия изготви „План Д – Демокрация, Диалог и Дебат“. Той е приет на 13 октомври 2005 г.

Основната цел на плана е стимулирането на широк обществен дебат между европейските институции и техните граждани. Планът е в допълнение на вече съществуващи инициативи и програми в областта на образованието, младежта, културата и европейското гражданство.

План Д има 4 специфични цели:

- **Възвръщане на общественото доверие в ЕС**

Изправена пред намаляващото доверие на гражданите в политическите системи, Европейската комисия си поставя за цел чрез План Д да се стимулира по-прецизна комуникация с гражданите относно дейностите на ЕС. Целта на плана също е да се покаже на гражданите на ЕС, че Европа дава добавена стойност и че те могат да влияят на вземаните решения. Да разберат, че Европа се вслушва в тях с цел да отговори на техните очаквания. Това е от особено значение, тъй като много често гражданите смятат, че ЕС взима необичайни решения, много е отдалечен и бюрократичен.

- **Включване на специфични целеви групи и медиите**

Дебатът, според плана, не трябва да се ограничава само до политическите лидери. Тези дебати трябва да включат „гражданското общество, социалните партньори, националните парламенти и политическите партии“, но също така ще има добавена стойност, ако бъдат допитани и специфични целеви групи като млади хора или малцинства, които не са били достигнати по време на кампаниите за референдумите. Дебатите също така биха имали единствено успех, ако медиите са

включени в този процес и в частност телевизията. Интернет също е от важно значение за стимулиране на дебата.

- **Ангажираност в дългосрочен план**

План Д не се ограничава само в периода на размисъл. Той трябва да продължи през целия мандат на настоящата комисия и след това.

- **От вслушване към включване**

План Д има за цел да изслуша своите граждани и да отговори чрез действия на техните безпокойства. Целта на Европейската комисия е да стимулира този дебат и да търси признание на добавената стойност, която ЕС дава. Този демократичен процес предвижда да бъде чут гласа на гражданите на ЕС.

Европейската комисия предлага два вида мерки за постигане на това: на национално и европейско ниво.

На национално ниво всяка държава-членка трябва да организира широки обществени дебати относно бъдещето на Европа. Тези дебати са в основата на плана. Ролята на Европейската комисия е да подпомага държавите членки, а не да замества държавите-членки. Планът дава обща рамка и примерни теми за обсъждане на държавите членки за провеждане на дебатите.

На европейско ниво Комисията предлага с цел стимулиране на широк обществен дебат 13 конкретни мерки:

- Приоритетни посещения на комисарите в държавите членки;
- Осигуряване на връзки на комисарите с националните парламенти;
- Представителствата на Европейската комисия - отворени за гражданите;
- Организиране на регионални дебати чрез службите Europe Direct;
- Свикване на Европейска кръгла маса за демокрация;
- Европейски посланици на добра воля;
- Насърчаване на повече и по-ефективни консултации;
- Осигуряване на подкрепа на Европейски граждански проекти;
- Осигуряване на по-голяма отвореност;
- Увеличаване на участието на избирателите;
- Представяне на специфичен Евробарометър „Европа на бъдещето“;
- Организиране на Интернет-дебати;
- Установяване на целеви фокус-групи.

„3 Д – ГЛАСЪТ НА БЪЛГАРСКИТЕ МЛАДИ ХОРА ЗА ЕВРОПА”

ДИСКУСИОННА СРЕЩА „УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ – РАЗУМНО ПОТРЕБЛЕНИЕ”

21 март 2008 г./ ОА – гр. Плевен

В рамките на инициативата План Д в България се изпълнява проектът „3 Д – гласът на българските млади хора за Европа”. Той се финансира от ГД „Комуникации” на Европейската комисия и се осъществява от Европейския институт (ЕИ) в партньорство с Дарик радио.

Основните цели на проекта са:

- повишаване на познанията на младите хора (във възрастовата граница 13-25 г.) за солидарността в Европа през призмата на решаване на конкретни въпроси;
- стимулиране на изразяване на проблемите, вижданията и собствените решения на младите хора;
- усвояване на механизми за участие в процеса на вземане на решения по общоевропейски въпроси.

С подкрепата на Дарик радио, ЕИ си поставя целта да въвлече „мълчаливите млади хора” в активен диалог с представители на властите от местно до европейско ниво. За тази цел се проведеха шест регионални дебати в градовете Плевен, Монтана, Бургас, Варна, Пловдив и София. Местни координатори на проекта - чрез мрежата на Дарик радио и местни младежки организации - формулираха теми, представляващи интерес за младите хора в региона. Те бяха стимулирани да формулират проблеми и да предложат свое решение. На дебатите бяха поканени хора, които вземат политически или управленски решения. В диалог се обмениха мнения по изложената тема.

Тази публикация има за цел да обобщи и систематизира най-интересните идеи от шестте регионални дебати. Някои от тях преминаха под формата на истински дебат, изпълнен с предизвикателства и полемика. Други бяха по-скоро информационни срещи, обусловени от интереса на младата аудитория, но и на тях се родиха полезни предложения, които би трябвало да стигнат до вземащите решения и да се следят от медиите.

За всяко събитие са представени кратко описание, както и някои акценти от дискусиата под формата на въпроси/отговори, мнения, предложения или добри практики. Освен като източник на информация за това какво вълнува младите хора в България, изданието може да послужи и като отправна точка за включването на определени теми в политическия дневен ред. Надяваме се то да стигне до верните адресати и да напомни на участниците за поетите ангажменти.

Основни участници: ученици от Държавна финансово-стопанска гимназия „Интелект”; д-р Вальо Матеев и д-р Цветан Костов, заместник кметове; г-жа Димитрина Абрашева, началник отдел „Екология” в Община Плевен; Еврокомисар Меглена Кунева (видео обръщение); г-жа Юлиана Николова, директор на Европейския институт; регионални медии.

Обобщение

Първата дискусия от цикъла дебати се състоя в Плевен с активното участие на ученици от финансово-стопанската гимназия. След кратките встъпителни думи на директора на Европейския институт г-жа Юлиана Николова бе дадена възможност на публиката за въпроси и коментари. Основните теми, които вълнуваха младежите бяха за готовността на българското законодателство, както и ефективността и контрола при прилагането на мерките за защита на околната среда. Бяха обсъдени конкретни екологични проблеми на община Плевен и бяха направени редица предложения за полезни практики с цел повишаване информираността на населението и подобряване на околната среда в общината.

По време на дебата бе излъчено видео обръщение на комисаря за защита на потребителите г-жа Меглена Кунева. Тя се спря на отговорността на бизнеса и на потребителите към екологията и устойчивото развитие, както и от нуждата да се развива и стимулира т.нар. „зелена икономика”.

АКЦЕНТИ ОТ ДИСКУСИЯТА

Въпрос: Готово ли е българското законодателство за устойчивото развитие?

Като законодателство – да. Правото е хармонизирано с изискванията на ЕС в тази област. Държавата като цяло и гражданите обаче – едва ли. Все още няма отговор на въпросите: готово ли е българското общество и българските институции да прилагат законодателството за устойчиво развитие? Налице ли е вътрешна потребност на обществото да прилага съответните разпоредби? Не бива да се забравя контролиращата функция на Европейската комисия – следене и налагане на санкции.

(Юлиана Николова)

Въпрос: Има ли хора, които да следят за прилагането на законодателството и налагането на санкции?

На общинско ниво съществува строга система за налагане на санкции за хора, увреждащи околната

среда; съблюдава се Наредба за опазване на околната среда, според която нарушители (строители, фирми) могат да бъдат санкционирани до 500 или 1000 лв. Община Плевен реагира веднага на подадени сигнали и действа чрез своя Екоинспекторат, налагайки актове и санкции. Тяхната събираемост представлява проблем, но той съществува на национално ниво.

(Димитрина Абрашева)

Предложение!

Върху нарушители на разпоредбите за опазване на околната среда би могъл да се налага общественополезен труд вместо парични санкции.

Проблем!

При разделното събиране на отпадъците е забелязано неправомерно извозване на трите цвята контейнери. Какво се случва с отпадъците, които гражданите изхвърлят отделно?

В общината наистина съществува проблем, който изненадващо не е свързан толкова с желанието и организацията на гражданите да изхвърлят отпадъци отделно, колкото с извозването им от фирмата изпълнител. Община Плевен ще извърши нова проверка и дори ще прибегне до крайната практика за присъствие на представител на общинска администрация при събирането на контейнерите, ако се наложи.

(Димитрина Абрашева)

Предприети действия:

Излъчен е репортаж на Дарик радио с г-жа Димитрина Абрашева за проследяване на сигнала, подаден от учениците по време на дебата

Предложение!

Добра идея е да се разпространява телефон за контакт с екопатрулите, придружен от слоган, че сигнализирането на забелязани екологични нарушения от съседни, граждани и т.н. не е клеветене, а по-скоро съвестна постъпка.

Въпрос: Кой опазва в момента околната среда и трябва да дава пример на учениците, които са все още твърде млади, за да се ориентират как точно да правят това?

Това е истинско предизвикателство за възрастните. Могат да се правят доста неща - всячески да се подкрепят добри инициативи в това отношение, да се пише до Европейския парламент, Европейската комисия, дори европейския Омбудсман; може да се използва портал Европа.

(Юлиана Николова)

Въпрос: Защо найлоновите пликчета, които са толкова вредни за околната среда, се разпространяват масово в големите магазини?

Този въпрос вече се обсъжда в медиите и има различни предложения за промяна на ситуацията. Общината трудно може да се меси в търговската политика на магазините, но би могла да призовава към култура на потреблението. Найлоновите пликчета могат да се рециклират и най-важното е да не попадат в почвата, затова всеки има отговорност да не ги разпилява по улиците.

(Зам.-кмет)

Въпрос: Как Европейският съюз контролира продуктите, които вредят на околната среда – съдържащи фреони инсталации, уреди, козметика, та дори и самолетите?

Европейската комисия е приела пакет от мерки с цел предотвратяване на измененията в климата чрез намаляване с 20% на вредните парникови емисии и търговията с тях общо за всички държави до 2020 г. Има подробен план с конкретни мерки по години. Линкове към него могат да се открият и на портал Европа. Налагат се забрани за уредите, съдържащи фреони, посредством маркировка. България се е ангажирала да подобри ефективността на енергопотреблението си.

(Юлиана Николова)

Въпрос: Какъв процент от еврофондовете ще се ползва за устойчиво развитие и кой ще контролира усвояването им?

Трудно е да се посочи конкретен процент, но със сигурност всяка изпълнявана мярка ще се съобразява с принципите на устойчивото развитие и стандартите на ЕС в тази област. Конкретно за екология са предвидени около 2 млрд. евро, а иначе мерките по всички програми ще се разглеждат и през призмата на устойчивото развитие. Разходването на средствата се контролира от съответната държава-членка, а последващият контрол е в ръцете на Европейската комисия.

(Юлиана Николова)

Въпрос: Могат ли младите хора да помогнат за запазването на озоновия слой и по какъв начин?

Една простичка мярка, която например могат да прилагат, е да карат велосипеди вместо автомобили (делът на замърсявания от автомобили е почти като този от промишлени предприятия). Разбира се, общината е длъжна да се погрижи за съответната безопасна и маркирана инфраструктура. Младите хора като минимум могат да се информират, да четат

и да разпространяват помежду си идеи, а също и да изискват създаването на условия за прилагане на мерки от тяхна страна.

(Юлиана Николова)

Въпрос: Каква е ролята на политиката и политическите партии по въпросите на устойчивото развитие?

Отговор в качеството на гражданин: политическото говорене винаги се обявява в защита на устойчивото развитие, но политическите действия често се разминават с него.

(Юлиана Николова)

Въпрос: Икономиката влияе ли върху устойчивото развитие и по какъв начин?

Именно икономиката е главният фактор. От съществено значение е тя да се развива мъдро и с мисъл за поколенията. Не случайно се говори за «зелена икономика» - това се спомена и от еврокомисар Меглена Кунева в нейното видео обръщение към аудиторията.

(Юлиана Николова)

Въпрос: Какво трябва да се промени в българското общество, за да се развива то устойчиво?

Необходимо е хората, които са млади сега, да започнат да мислят устойчиво, оценявайки въздействието върху околната среда, бъдещето и културата. Тогава бихме могли да се променим. А за това важна роля има и образованието.

(Юлиана Николова)

Предложение!

Учениците от ДФСГ «Интелект» имат идея за създаване на специални часове по екология в училището.

Директорът Емил Райков одобри разширяването на обхвата на този предмет чрез евентуално въвеждане на специални часове по екология и пое ангажимент да придвижи въпроса. Добре е учениците да напишат общо писмо до директора с конкретни виждания и предложения, за да го улеснят.

Предложение!

Да се насърчат местни организации да отделят по малко пари за опазване на природата (напр. залесяване, закупуване на пейки и кошчета, и т.н.) подобно на отминала инициатива на местна пивоварна за заделяне на 1% от постъпленията за възстановяване на каскадата в Плевен.

Медиите могат да направят много в това

отношение. Вече има доста «осиновени градинки» и подобни инициативи от големи фирми. По принцип всички бизнесмени трябва да са отворени за това.

(Дарик радио)

Добра практика!

Учениците от ДФСГ «Интелект» излизат с идеята за почистване на територията около училището. Акцията обхваща всички от 8 до 12 клас. Изработва се постер/реклама за опазване на околната среда, който стои на видно място в училището. Под него се посочва телефон на общинския Екоинспекторат за подаване на сигнали.

Община Плевен ще се включи в тази акция съвместно с областната управа. Инициативата е особено полезна с оглед създаването на навик за опазване на околната среда у младите хора.

Предприети действия:

Дарик радио – Плевен отразява акцията на учениците за почистване на територията около училището.

ДИСКУСИОННА СРЕЩА „ОБРАЗОВАНИЕ И РАБОТА В ЕВРОПА?“

13 май 2008 г./Младежки дом – гр. Монтана

*Основни участници: ученици от Финансово-
стопанската гимназия и ПГСАГ -
Монтана; представители на младежки и
неправителствени организации; г-н Златко
Живков, кмет на община Монтана; г-н Юбер
Гишарус, аташе за университетско и научно
сътрудничество, и г-жа Бисера Коларова,
отговорник по въпросите на висшето
образование във Френския институт; г-жа
Юлиана Николова, директор на Европейския
институт;*

ОБОБЩЕНИЕ

Темата на тази дискуссия беше възможностите за образование в Европа. Г-н Гишарус представи дейностите на Френския институт в областта на университетското сътрудничество - подкрепа на студентската мобилност и учредяване на франкофонски програми в България, както и инициативата Espace Campus France - ориентиране, консултиране и отпускане на стипендии за обучение в магистърска и докторска степен във френски университети. Г-н Гишарус се спря и на ролята на Френския институт като посредник между студентите и предприятията.

Г-жа Коларова представи накратко инициативите на Френския институт „Срещи на студенти и предприятия” и „Дните на студента”, спря се на спецификите на френската образователна система, цената на следването във Франция, възможностите за финансиране и т.н.

Всички лектори изтъкнаха подобрените възможности за студентска мобилност, но подчертаха огромното значение на чуждоезиковото обучение, за да могат българските младежи да бъдат конкурентноспособни и да могат да се възползват от тези възможности.

Въпросите от страна на аудиторията към представителите на Френския институт относно възможностите за обучение във Франция, бяха много конкретни и практически.

АКЦЕНТИ ОТ ДИСКУСИЯТА

Въпрос: Кои дипломи от български университети се признават на този етап за работа във Франция?

Всички български дипломи се признават във Франция. Проблеми би могло да има само с т. нар. регулирани професии (особено лекари с издадени в миналото дипломи).

(Юбер Гишарус)

Въпрос: Какви са възможностите за учене, когато става въпрос за една по-особена специалност като изкуство и конкретно хореография?

Възможностите са много разнообразни – в университети (където обаче насочеността е педагогическа) или в специализирани училища по изкуство (където се набляга повече на „правенето” на изкуство). В повечето случаи се кандидатства с документи, макар че е възможно да се наложи интервю/конкурс на самото място (особено ако става въпрос за театър или танци). Заплащането и условията се различават според учебното заведение.

Конкретно за специалността хореография е добре да се проучи възможността за кандидатстване в Лил. Ако в досието за кандидатстване се прилагат и препоръки, добре е те да не са формални, а да дават оценка на кандидата.

(Бисера Коларова)

Въпрос: Икономическите специалности застъпени ли са така добре във Франция, както и в България?

Във Франция има два типа учебни заведения за икономика – университети и т.н. училища по търговия, които са предназначени за специализирани кадри по управление/бизнес администрация и са към търговската палата (те обаче са по-скъпи). Желаетелите да следват икономика във Франция трябва да са наясно, че математическият им профил трябва да е добър.

(Юбер Гишарус)

Въпрос: По всички специалности ли в България се предлагат франкофонски програми?

Такива програми има в следните области: електротехника и информатика в Техническия университет в София; икономика и управление в Софийския университет; политически науки в Нов български университет; индустриална химия в Химикотехнологическия университет в София; хранително-вкусова промишленост с профил винопроизводство и млекопроизводство в Университета по хранителни технологии в Пловдив; хотелиерство в к.к. Албена (получава се 3-годишна френска професионална диплома с възможност за продължаване на магистратура); магистратури в областта на управлението на предприятия към Института за франкофонска администрация и управление. Някои от тези програми дават само български дипломи, например в Нов български университет; дипломата от Техническия университет дава право за работа във Франция; други дават чисто френски дипломи, например

Института за франкофонска администрация и управление (равностойна на диплома от университета в Нант); в трети случаи се получават двойни дипломи – френска и българска (напр. по програмата икономика и управление в Софийския университет)

(Бисера Коларова)

Въпрос: Някоя ли от изброените франкофонски програми няма насоченост към хуманитарните науки?

Реализацията в областта на хуманитарните науки наистина е по-трудна в днешно време, дори във Франция. Например в специалностите психология или философия в повечето случаи се отива към научна работа, а не практическа.

(Бисера Коларова)

За много студенти обучението в хуманитарните науки няма да е гладко и безпроблемно. Изискванията на пазара на труда ще наложат усвояването на допълнителни знания и умения, затова институции като Института за франкофонска администрация и управление помага на студенти, завършили хуманитарни науки, да се преориентират. Бъдещето на всички специалности зависи от преплитането на знания в различни области и придобиване на повече компетентност, независимо от профила им.

(Юбер Гишарус)

Въпрос: Какви са възможностите за работа на студенти по време на следването им във френски висши учебни заведения?

Това не представлява никакъв проблем – още от първата година на следването. Има, разбира се, ограничение в часовете работа – до 20 ч. в учебния период. Освен това студентът трябва да се регистрира в съответната дирекция по труда, за да получи разрешение да работи, тъй като България все още е в преходен период на ограничения относно работната ни сила във Франция.

Разумно решение е обаче студентите да финансират първата година (или поне първия семестър) от следването си по друг начин – например с кредит – защото тя е най-трудната. Социални стипендии (според доходите на родителите) се отпускат от втората година нататък.

(Бисера Коларова)

Въпрос: Как стои въпросът с получаване на кредит във Франция и връщането му?

Във Франция е трудно да се получи кредит – това трябва да се направи предварително в България (в

банки като „Сосиете Женерал”, „Емпорики”). Иначе френското правителство отпуска стипендии, но предимно за магистратура и докторантура.

(Юбер Гишарус, Бисера Коларова)

Проблем!

Гимназиалните паралелки с изучаване на френски език в Монтана са твърде малко. Тъй като познанията по френски са изискване за бъдещо следване във Франция, пречките да се усвои този език на местно ниво биха възпрели много желаещи.

Във Френския институт има отдел „Езиково сътрудничество”, който се занимава с въпросите на обучението по френски в средни училища в България.

(Бисера Коларова)

Предложение!

Европейският институт ще се обърне към кмета на Монтана с писмо, в което се описва конкретният проблем и се предлага да се поиска възможно сътрудничество от Френския институт в областта на обучението по френски език в монтанските средни училища (Юлиана Николова)

Въпрос: Къде могат младежите да намерят подробна информация за всичко, представено от Френския институт на срещата?

Във Френския институт в София има брошури на различни езици с информация за кандидатстване във Франция, за франкофонските програми в България, координати за връзка и сайтове. Особено полезна информация може да се открие за млади хора с ориентация към инженерните науки.

(Бисера Коларова)

Въпрос: Може ли да се даде някаква полезна информация за това къде могат да следват учениците с английски и немски език?

По принцип информация има на сайтовете на немското и британско посолство. Ако има интерес, Европейският институт може да организира среща на тази тема.

Полезен съвет: да се търси официална информация от съответните институции и ведомства, а да не се избира чуждестранно учебно заведение по слухове от приятели.

(Юлиана Николова)

В Техническият университет в София има програми, които са на английски и немски езици. В Софийския университет също, но трябва да се проверят възможностите.

(Бисера Коларова)

ДИСКУСИОННА СРЕЩА „ЕВРОПЕЙСКИ ЛИ СА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ?“

20 май 2008 г. / Свободен университет – гр. Бургас

Основни участници: студенти по връзки с обществеността от Бургаския свободен университет (БСУ); доц. д-р Галя Христозова, БСУ; г-жа Мария Стефанова, председател на СЕМ; г-н Красимир Боев и г-н Николай Минчев, разследващи журналисти от „168 часа“; - д-р Рикардо Загусто, Факултет по публични комуникации в Университета Сан Хорхе, Испания; доц. Нели Огнянова, г-н Огнян Бояджиев от портал Европа, г-жа Юлиана Николова от Европейския институт;

ОБОБЩЕНИЕ

Срещата беше открита от г-жа Стефанова, която представи дейността на СЕМ, както и двама разследващи журналисти, които разказаха за своята работа с примери от практиката. По време на дискусиата бяха повдигнати въпроси относно това дали има нужда от разследваща журналистика и за какво допринася тя, за границите на правото на личен живот и т.нар. „жълта преса“, за това какво прави една медия „европейска“...

АКЦЕНТИ ОТ ДИСКУСИЯТА

Мнение: Страната ни е представена много негативно в медиите - защо се получава така? Българската преса се води от правилото „добра новина е лошата новина и тази, която продава“, а това влияе негативно на имиджа на България.

Просто нищо хубаво не се случва в България.

(Красимир Боев)

Понякога хубавата новина е именно такава, защото се е случила в „нашата къща“, т.е. на местно ниво. Например новината за спечелени два проекта от БСУ по линия на Европейския социален фонд.

(Галя Христозова)

Друг пример за хубава новина: обявеният от портал Европа (www.europe.bg) конкурс за есе на европейска тема, спечелен от младеж на 20 години. Написано е увлекателно и проникновено.

(Юлиана Николова)

Политиците искат позитивен дневен ред. Не е виновна обаче отделната медия, че първата новина е убийство или корупция.

(Нели Огнянова)

Търсене на отговори на следните въпроси:

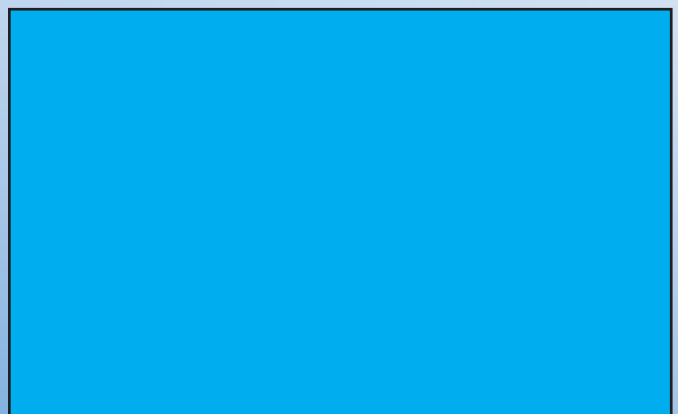
Жълта ли е „жълтата“ (папарашката) журналистика? Докъде се простират границите на нарушаване на личното пространство на

обектите на внимание? Законът ли налага ограничения или журналистите сами си ги поставят от морално-етични съображения? Този тип журналистика в България прилича ли на тази в останалата част от Европа? Привлекателна ли е за читателите?

Обществените личности би трябвало да имат по-висок праг на търпимост спрямо журналистите, които пишат за тях. Това произтича от закона и това приема Съветът за електронни медии като обществен регулатор.

(Мария Стефанова)

Предавания като „Сигнално жълто“ по някои мнения трябва да се гледат, за да се види докъде стигат границите на този вид журналистика.

ДИСКУСИОННА СРЕЩА „ЕВРОПЕЙСКИ ЛИ СА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ?“

20 май 2008 г. / Свободен университет – гр. Бургас

Основни участници: млади журналисти, представители на младежки партии, младежки организации, общински съвет на гр. Пловдив; г-жа Биляна Раева и г-жа Илияна Йотова, членове на ЕП; г-жа Мария Капон, член на 40-то НС и председател на ЕНП (видео обръщение); г-н Славчо Атанасов, кмет на гр. Пловдив; г-н Георги Шопов, зам.-кмет на гр. Пловдив "Образование и наука, култура и туризъм, спорт и младежки дейности" г-жа Марта Божикова, зам.-кмет на гр. Пловдив „Европейски политики и международно сътрудничество" г-жа Мария Георгиева, Агенция по заетостта, регионална дирекция Пловдив г-жа Юлиана Николова от Европейския институт;

ОБОБЩЕНИЕ

Срещата в Пловдив с участието на депутатите в Европейския парламент г-жа Биляна Раева и г-жа Илияна Йотова и представители на местния общински съвет и Агенцията по заетостта имаше за основна тема възможностите на българските млади хора да се реализират в Европа, но бяха повдигнати и ред въпроси за спецификите на пазара на труда в България. Дискусията откриха г-жа Раева и г-жа Йотова, които приветстваха инициативата и разказаха за работата си в Европейския парламент. Г-жа Раева обърна внимание на възможностите за кандидатстване по различните оперативни програми и по-конкретно програмата за развитие на човешки ресурси и програмата за развитие на селските региони. Представителката на местното бюро на Агенцията по заетостта г-жа Мария Георгиева представи чрез статистически данни някои тенденции на търсенето и предлагането на труд в Пловдивска област, както и накратко мрежата ЕУРЕС (EURES). Депутатът от 40-то НС и ръководител на Единната народна партия г-жа Мария Капон се обърна с аудио приветствие към участниците. Въпреки, че някои от пазарите на работна ръка в ЕС все още не са изцяло отворени за българи, г-жа Капон подчерта, че опитните професионалисти имат реален шанс да се реализират в Европа.

По време на дискусията основните теми, които интересуваха участниците, бяха от една страна проблемът с „изтичането на мозъци” към Западна Европа и неспособността на България да задържи и привлече обратно своите млади и квалифицирани специалисти, а от друга страна фактът, че много

българи се реализират в чужбина под нивото на своята квалификация. Бяха разисквани и проблеми, свързани с мотивацията на работното място и работните стимули, по-специално в държавната администрация.

АКЦЕНТИ ОТ ДИСКУСИЯТА

Мнение: На определени места в България има недостиг на работна ръка, докато другаде има излишък. Човешките ресурси в страната не се разпределят оптимално. Мобилността на работна ръка трябва да се насърчава от държавната политика.

(Ю. Николова)

Проблем:

Официалната статистика показва регистрираната безработица, но има много нерегистрирани безработни, които търсят по друг начин работа. В България все още е голям секторът на т.нар. сива икономика – работа срещу минимално възнаграждение и минимални осигуровки, нерегистриран труд на малолетни и непълнолетни без разрешение на инспекцията по труда. Липсва контрол на тези практики.

Въпрос: Как да спрем младите хора да бягат към по-богатите страни в Европа? Как да се мотивират младите хора да останат в България? А как да се привлекат обратно тези, които са избрали да завършат образованието си в чужбина? Има ли програми (например чрез отпускане на стипендии) да се привлечат в България образованите в чужбина специалисти?

Йотова: Европа е обединен пазар. Конкуренцията е основното правило за намиране на реализация. Трябва да се залага на продължаващото обучение и усъвършенстването на знанията и уменията, за да бъдем конкурентноспособни на международния пазар на труда.

(И. Йотова)

Не е въпросът в това младите хора да бъдат принуждавани от държавата да се връщат обратно чрез клаузи в програми за отпускане на стипендии, а трябва да им се създаде мотивация да се върнат.

Не е държавата тази, която трябва да се грижи за всички, ние сме отговорни за собствената си реализация и трябва да търсим активно информация за възможностите, които ни се предоставят.

(Б. Раева)

Необходимо е висшето и професионално образование да се съпътства от повече практики, за да има възможност един млад човек да се ориентира за професионалното си развитие

още докато учи. Учебните програми и планове в някои учебни заведения са остарели и е необходимо да бъдат модернизирани, за да отговорят адекватно на изискванията на пазара на труда.

(Б. Раева)

Предложение:

Кариерните центрове към университетите не функционират. Да се премине към система на делегирани бюджети, където парите са в полза на търсеция работа, който е и по-активната и мотивирана страна.

Основният проблем, който съществува, не е с търсенето на млади хора от страна на работодателя. Бизнесът винаги би предпочел да наема млади специалисти. Проблемът е преди всичко в това, че е трудно тези хора да се привлекат и задържат на работа. Особено в държавната администрация съществува проблемът с голямото текучество на кадри към частния сектор. Обезверените, демотивирани хора, които не са регистрирани в бюрата по труда и не желаят да работят – това е проблемът на младежката безработица.

(М. Георгиева)

В София тенденцията се обръща: все повече работодатели започват да наемат още от университетите, особено в сферата на информационните технологии.

(Ю. Николова)

Въпрос: Образованите млади хора в България не желаят да работят в селското стопанство. Защо се говори предимно за нискоквалифицирани професии, в които има недостиг на работна ръка?

Един от най-сериозните проблеми на България е обезлюдяването на селските региони. От 264 общини 231 спадат към категорията на селските региони. Освен земеделие, програмата за развитие на селските региони обхваща и насърчаване на сектора на услугите, за да се създаде мотивация на членовете на фермерските семейства да останат и да бъдат заети в местната икономика. По данни на статистиката в България 65% от хората, които се занимават със земеделие, са над 65г. Те не познават модерните технологии и не могат да правят съвременен земеделие, затова се залага на младите фермери. Този труд не е ниско-квалифициран, трябва умения за управление, дистрибуция, пласмент и т.н. Затова и голяма част от парите по програмата са предназначени за обучение.

(И. Йотова)

Проблем:

Информационните кампании за еврофондовете не са преведени на достъпен и разбираем език.

Въвеждането на електронното правителство ще улесни процедурите по кандидатстване и ще облекчи този проблем.

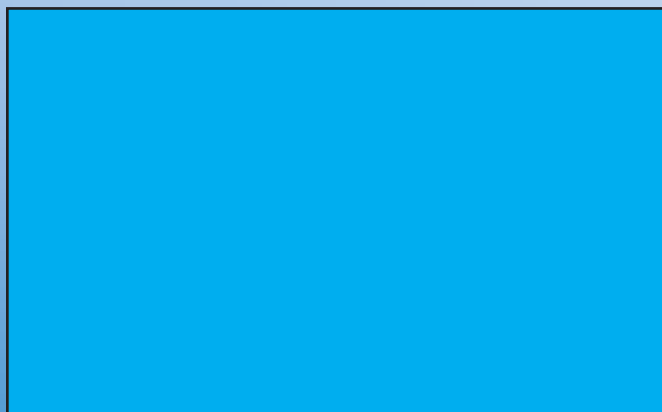
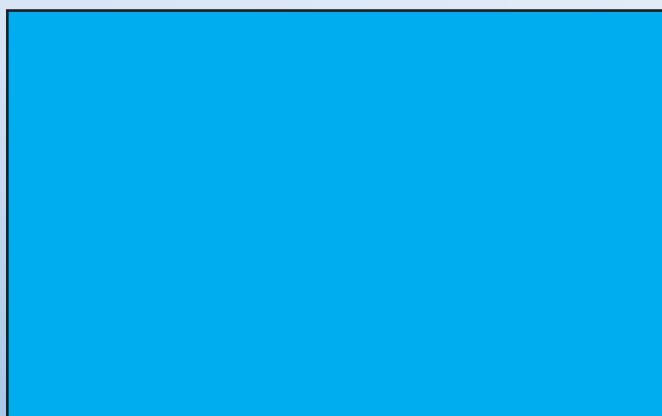
(Ю. Николова, Б. Раева)

Търсене на отговори на следните въпроси:

Защо общинската и държавната администрация не са гъвкави? Защо не са приспособени към модерните условия на труда? Защо заплащането в администрацията не е съобразено с труда, положен от служителя?

Добра практика!

В Казанлък се работи по проект за създаване на Център за обучение по физика. Там вече се е утвърдил подобен център като място, където традиционно се обучават учени от световна величина, гост-лектори на различни световни университети. Възпитаници на центъра са винаги в челната тройка на световни олимпиади по физика, както и 10 от 11-те национални шампиони по физика.

ДИСКУСИОННА СРЕЩА „ДЕМОГРАФСКИ ТЕНДЕНЦИИ В ЕВРОПА”

11 юли 2008 г./ Фестивален и конгресен център
Варна

Основни участници: ученици, представители на детския съвет към Националната агенция за закрила на детето, журналисти, представители на гражданското общество; г-жа Биляна Раева, член на ЕП; г-н Огнян Бояджиев, портал „Европа”; д-р Антония Григорова, сп. ”9 месеца”; г-жа Юлиана Николова от Европейския институт;

ОБОБЩЕНИЕ

По време на дебата във Варна бяха поставени два основни акцента – демографски тенденции в ЕС и България и начини за справяне с демографската криза, намаляването и застаряването на населението. Дебатът бе открит с встъпителни изказвания на депутатата в Европейския парламент г-жа Биляна Раева и д-р Антония Григорова, които представиха темата съответно от европейска и национална перспектива. Г-жа Раева представи основните заключения от доклад на Европейската комисия за европейската демографска стратегия до 2050г., обсъждан тази година в ЕП. Според доклада средната раждаемост за Европа е 1.5 деца за жена във фертилна възраст, а в страните с най-голям икономически растеж има изявена тенденция към намаляване на раждаемостта.

Освен това бяха цитирани някои от конкретните препоръки, свързани с доклада:

- мерки за насърчаване на раждаемостта - гъвкаво работно време, осигуряване на заведения за грижа за децата, ползване на родителска помощ, отпуски по бащинство;
- мерки за поддържане на конкурентноспособността на работещите жени, които излизат в отпуск по майчинство – опреснителни курсове, предоставяне на възможности за по-доброто включване в работния процес;
- мерки за удължаване продължителността на трудовата активност – намалени данъчни тежести, допълнително заплащане, подпомагане на грижата за здравето;
- мерки срещу дискриминацията на възрастните хора на работното място;
- мерки за по-ранното влизане на пазара на труда на младите специалисти.

В допълнение към казаното д-р Григорова очерта основните тенденции, предизвикателства и проблеми пред демографията в България: средна плодовитост от 1.4 деца на семейство, висока детска смъртност, миграция на хора в репродуктивна

възраст, неадекватна намеса и координация на институциите на национално и местно ниво в изпълнението на Националната демографска стратегия, липса на визия за комуникация с целевите групи.

Освен това тя представи накратко инициативата „Училище за родители” на сп. „9 месеца”, целяща да образова бъдещите родители как да полагат правилни грижи за здравето и възпитанието на своите деца.

След като думата бе дадена на публиката за въпроси и коментари, много бързо акцентът на дискусиата се измести от стимулирането на раждаемостта към въпроса за насърчаването на т.нар. отговорно родителство, което според мнозина от участниците бе оценено като по-сериозен социален проблем, на който обаче не се обръща достатъчно внимание от страна на отговорните за това институции.

АКЦЕНТИ ОТ ДИСКУСИЯТА

Мнение: Намесата на държавата в демографската политика е оправдана и необходима. По-разумният подход обаче би бил не да се дават субсидии за отглеждането на детето, а да се създадат условия за пълноценна трудова заетост и социална осигуреност на родителите.

(Ю. Николова)

Коментар: Причините за ниската раждаемост не са само икономически. Трябва да се отчете и промяната в социалните роли – жената иска да се изявява в обществото и да бъде самостоятелна, в следствие на което отлага момента да има деца. По-важният въпрос обаче е кой възпитава и отглежда децата и кой носи отговорност за тях. Решението не се състои само в това да се раждат повече деца. За някои малцинства в България раждането на деца се превръща в бизнес за източването на държавни средства.

(д-р А. Григорова)

Трябва да се инвестира и в качествено и достъпно образование.

(Ю. Николова)

Въпрос: Има ли начин за стимулиране на младите хора и семействата към отговорно родителство?

Коментар: Почти изцяло въпросът за отговорното родителство лежи върху неправителствения сектор, почти няма подкрепа от страна на правителството и общините.

Предложение! Освен да се насърчават родителите чрез добавки, би трябвало да има санкции за

родителите, които не се грижат добре за своите деца. Средствата от тези санкции би трябвало да отиват за добавки.

Законът предвижда санкции, но той сякаш не се прилага.

(Ю. Николова)

Предложение! В прогимназията да има часове по гражданско образование, които да обучават в отговорно родителство.

Въпрос: Има ли контрол на различните тенденции за отглеждане на кърмачетата и малките деца, които понякога са погрешни и опасни?

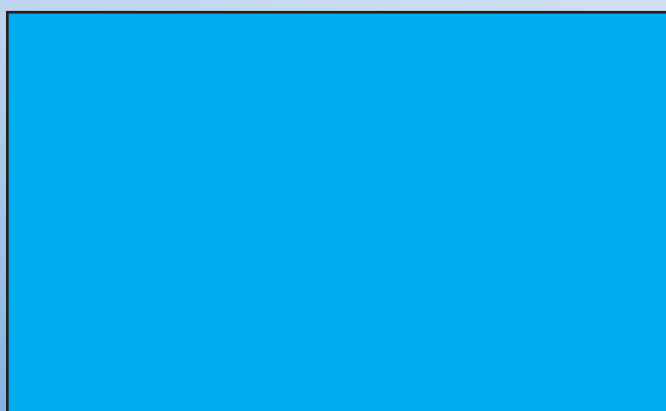
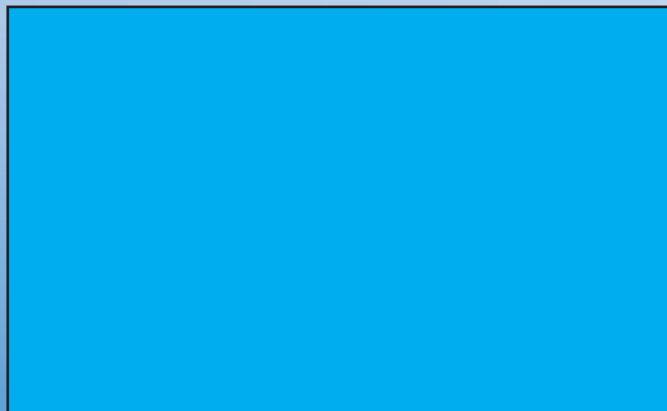
Министерството на здравеопазването контролира само програмите за хранителния режим на малките деца и обучението на педиатрите. Напоследък много хора се занимават с консултиране, някои от които не са с медицинско образование. Интернет форумите също са все по-популярно средство за обмяна на информация. Няма никакъв контрол върху преводната литература, книгите не са консултират с български специалисти. Тъй като държавата не е ангажирана да изпълнява такъв контрол се сформира асоциация с участието на лекари, социални работници и различни институции, чиято цел е да се създадат центрове за обучение и лицензиране на кадри, които да имат право да обучават бъдещите родители и да издават препоръки за отглеждането на децата.

(д-р А. Григорова)

Добра практика! Съществува проект на сп. „9 месеца” с Община Габрово за създаването на център за семейна подкрепа. Сред дейностите на центъра са включени превенция на полово предавани заболявания, превенция на абортите. В програмите са включени деца от 13 г. възраст, особено от т.нар. „рискови групи”. Освен това се предвиждат обучения на родители за умения за отглеждане на детето, както и съдействие за намиране на работа. Като пример за голямото значение, което се отдава на подобен род пре-натално възпитание в Западна Европа, във Франция и Белгия ако бременна жена не е посещавала подобен курс по време на бременността, след раждане не ѝ се полагат всички права по здравна каса.

(д-р А. Григорова)

Добра практика! През 2005г. в гр. Варна е създаден Комплекс за социални услуги за деца с финансиране от страна на Световната банка по проект „Повишаване благосъстоянието на децата в България”. Комплексът работи по четири направления – превенция на изоставянето, работа с деца от специализираните институции, превенция на отклоняващото се поведение и превенция на насилието. По линия на първата дейност, превенция на изоставянето, центърът осигурява подслон на млади жени, които нямат подкрепа от страна на своите семейства, но не искат да изоставят своите деца. Комплексът работи с подкрепата на Община Варна.

ДИСКУСИОННА СРЕЩА „ДО БРЮКСЕЛ И НАЗАД”

28 юли 2008 г. /Бар „Табако”, София

Основни участници: - г-жа Гергана Грънчарова, министър по европейските въпроси; доц. Георги Лозанов, преподавател в СУ; г-жа Нели Куцкова, съдия, г-н Антоний Гълъбов, социолог, г-н Николай Табаков, директор на издателство „Анубис”, г-жа Пролет Велкова, „Дарик” радио, г-жа Юлиана Николова от Европейския институт;

ОБОБЩЕНИЕ

Неформалната среща-дискусия в столичния бар „Табако” имаше за цел да обсъди с младежи, интелектуалци и журналисти двата доклада на Европейската комисия за напредъка на България по механизма за проверка и сътрудничество и управлението на еврофондовете, огласени на 23-ти юли.

Дискусията бе открита от доц. Георги Лозанов, който се спря на две основни теми в есетата на кандидат-студенти от конкурсния изпит по Журналистика в СУ, проведен по-рано по същата тема. От една страна младите считат, че има политическа вина, за която трябва да се поеме отговорност, но виновните не могат да бъдат идентифицирани, поради което вината пада върху цялото общество. От друга страна обаче все още битова схващането за несправедлива критика от страна на Брюксел, за Комисията като враг, който ни санкционира несправедливо, и за България като историческа жертва. Тази идея е обезпокояваща.

Доц. Лозанов подчерта, че евроинтеграцията има два аспекта – правен (хармонизация на законодателства) и социален (това, което се случва в обществото). Проблемът се крие преди всичко във втория аспект, тъй като все още нямаме качество на европейско общество. Липсва самокритичност у българската публичност. Дебатът за Европа се води на едно повърхностно ниво и не се набляга на ценностната интеграция към ЕС. На въпроса какво да правим доц. Лозанов си пожела да се върне критическият дух в българското общество и да се активизира гражданската енергия, която да доведе до ефективна социална трансформация.

Ивайло Дичев изрази съгласие по въпроса, че много малко и недостатъчно се говори за Европа. За ЕС се мисли само като за източник на средства, докато липсва дебат по някои много важни за Съюза теми, като например либерализирането на услугите, климатичните промени, бъдещето на Европа и т.н. Доц. Дичев също сподели мнението, че позитивна промяна е възможна само ако има подкрепата на

активно гражданско общество.

Социологът Антоний Гълъбов се включи в дискусията със забележката, че докладът не е цялостна диагноза за състоянието на България, а само аспект от него и че присъединяването към ЕС и европейската инеграция на страната са две различни неща. Покриването на определени критерии за членство не е достатъчно. Изборите за Европейски парламент и особено местните избори допринесоха за разбирането, че България е периферия на Европа. От своя страна нашата самооценка като периферия блокира възможностите ни за позитивна реакция. Какво да се прави? Това, което пише в доклада, не засяга само правителството или съдебната власт. Трябва да стане ясно, че излизането от кризата предполага като адресати на този доклад да бъдат идентифицирани по-голям брой публични субекти. Не може да предполага единствено и само административен отговор, а друг тип отговор, който да е от инструментариума на гражданското общество.

Министър Грънчарова се определи като оптимист в дългосрочен план, споделяйки, че промяна, макар и бавна, се случва. Министърът също призова дебатът да премине на ценностно ниво.

Въпреки това обаче по време на последвалата дискусия болшинството от въпросите се отнасяха отново до пропуските и нередностите в управлението на еврофондовете, както и до оставките на конкретни „провинили се” министри като път за излизане от кризата.

АКЦЕНТИ ОТ ДИСКУСИЯТА

Проблем! Неправителствените организации участват в мотиторинговите комитети по еврофондовете без право на глас или само със съвещателен глас.

Проблем! В България няма достатъчно достъп до информация. Изоляцията на политическия елит се налага като култура на управление, а това намалява възможностите за участие на гражданското общество.

(А. Гълъбов)

Коментар: Смяната на политическия кабинет не е решение, след като администрацията, която е практическият изпълнител на проектите, остава същата.

Коментар: Случващото се във високите етажи на властта създава усещане за безнаказаност.

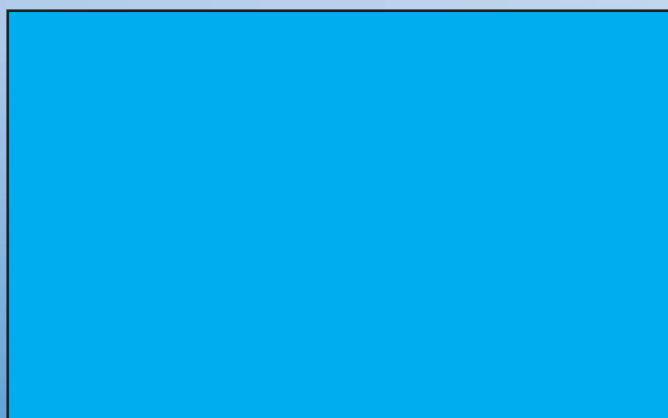
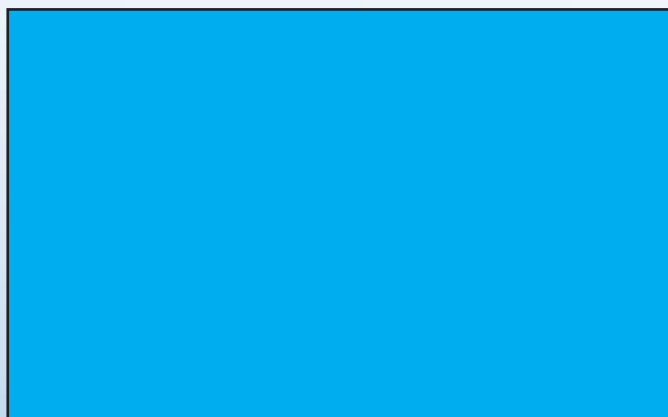
Въпрос: Редно ли е българският данъкоплатец за плаща за корупция?

Все повече трябва да разсъждаваме като европейски данъкоплатци. Ако има корупционни практики не трябва данъкоплатецът да плаща за тяхното компенсиране. Единственото решение е да има пълна прозрачност.

(Г. Грънчарова)

Добра практика! В рамките на кампанията на министър Грънчарова „Европа - презареждане“ бе лансирано предложение за унифициране на зарядните на мобилните телефони, което получи въодушевена подкрепа от Френското председателство, Комисията обсъжда да се въведе специален бюджет за изследване на възможностите за неговото реализиране. Всяко добро предложение може да намери отзвук в ЕС!

(Г. Грънчарова)

Европейски институт
ул. „Г. С. Раковски” № 96
София 1000
Тел. (02) 988 64 10 / 09
Факс: (02) 988 64 11
e-mail: office@europe.bg
www.europe.bg
www.europeaninstitute.bg